

Delfi AS gegn Eistlandi

Dómur frá 16. júní 2015 - Yfirdeild

Mál nr. 64569/09

10. gr. Tjáningarfrelsi

Ærumeiðandi ummæli á vefsíðu. Ábyrgð eiganda að vefsíðu. Réttindi og skyldur fjölmiðla.

1. Málsatvik

Kærandi, Delfi AS, er hlutafélag með heimilisfesti í Eistlandi og eigandi einnar stærstu fréttavefsíðu landsins. Í janúar 2006 birti kærandi grein á vefsíðu sinni um fyrirtæki í ferjurekstri. Greinin varðaði þá ákvörðun fyrirtækisins að breyta siglingaleið að tilteknum eyjum. Þessi ákvörðun leiddi til þess að ís brotnaði þar sem fyrir lá að annars hefði mátt útbúa ísvegi í náninni framtíð. Ísvegirnir veita möguleika á ódýrari og fljótari ferðaleið en ferjur og seinkaði gerð þeirra um nokkrar vikur sökum breytingarinnar á siglingaleiðinni. Undir greininni gátu lesendur nálgast athugasemdir annarra lesenda og skilið slíkar athugasemdir eftir sjálfir, ýmist undir nafni eða nafnlaust. Margar athugasemdir sem birtust voru meiðandi eða ógnandi í garð eiganda ferjunnar.

Eigandi ferjunnar höfðaði mál gegn kæranda í apríl 2006 vegna þessara athugasemda og komst dómstóll að þeirri niðurstöðu að um meiðandi ummæli væri að ræða. Var kæranda gert að greiða eigandanum skaðabætur vegna þessa. Hæstiréttur Eistlands staðfesti þá niðurstöðu í júní 2009.

Þann 10. október 2013 kvað deild Mannréttindadómstólsins upp dóm í málinu með þeirri einróma niðurstöðu að ekki hefði verið brotið gegn réttindum kæranda samkvæmt 10. gr. sáttmálans. Þann 17. febrúar 2014 var málinu beint til yfirdeildar dómstólsins að beiðni kæranda.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum

Kæran

Kærandi hélt því fram að eistneskir dómstólar hefðu gert hann ábyrgan fyrir athugasemdum lesenda sinna og að slíkt fæli í sér brot gegn 10. gr. sáttmálans.

Niðurstaða

Dómstóllinn tók fram að þetta væri í fyrsta sinn sem tekin væri afstaða til kæru er varðar tjáningu notenda vefsíðna á internetinu. Þrátt fyrir þá fjölmörgu kosti sem fylgdu notkun internetsins sem pallborðs fyrir opnar umræður árétaði dómstóllinn að ábyrgð á ærumeiðandi ummælum og virðing fyrir persónulegum réttindum einstaklinga mætti ekki líða fyrir notkun þessa vettvangs. Jafnframt mætti aðgangur einstaklinga að raunhæfum úrræðum vegna brota ekki vera skertur fyrir vikið.

Dómstóllinn taldi ljóst að ummælin sem um ræðir hefðu falið í sér hatursfulla orðræðu og beina hvatningu til ofbeldis. Þá var vísað til þess að kærandi hefði verið einn stærsti fjölmiðill landsins á internetinu. Dómstóllinn tók til skoðunar skyldur fjölmiðils í ljósi 2. mgr. 10. gr. sáttmálans þegar notendum er gefið færi á að skilja eftir athugasemdir við birt efni og nýta það til tjáningar sem skerðir réttindi annarra. Tekið var fram að ábyrgð fjölmiðils að þessu leyti hefði verið komið á með lögum og væri því fyrirsjáanleg. Þá væri kærandi, sem útgefandi fréttæfnis í atvinnuskyni, í góðri aðstöðu til að meta þá áhættu sem gat leitt af starfsemi hans. Vegna þessa var talið að kærandi hefði getað séð fyrir að hann gæti borið endanlega ábyrgð á ummælum lesenda sinna við ákveðnar aðstæður. Lögð var áhersla á að kærandi væri fjölmiðill í atvinnurekstri sem hefði viðskiptalega hagsmuni af birtingu athugasemda lesenda og einn tæknilega getu til að eyða eða breyta þeim. Þannig var talið að kærandi gæti ekki borið því við að hann væri einungis þjónustuveitandi heldur ritstýrði hann að talsverðu leyti umræðunni.

Dómstóllinn tók til skoðunar hvort ábyrgð höfunda athugasemdanna ætti, eða gæti, komið í stað ábyrgðar kæranda. Benti dómstóllinn á að vegna eðlis internetsins gætu einstaklingar notið þar nafnleysis að talsverðu leyti. Þannig væri staðan jafnvel sú að einungis eigandi vefsíðu, í þessu tilviki kærandi, gæti leitt í ljós hver hefði ritað tiltekin ummæli eða athugasemd á vefsíðu. Að mati dómstólsins hafði kærandi ekki tryggt að til staðar væru nægilega virk úrræði til að unnt væri að auðkenna þann sem bær ábyrgð á athugasemdum og aðstoðað einstaklinga við að leita réttar síns gagnvart notendum vefsíðunnar. Þetta renndi stoðum undir þá niðurstöðu eistneskra dómstóla að kærandi bær ábyrgð á athugasemdunum ásamt þeim er rituðu þær.

Dómstóllinn tók fram að skylda fjölmiðils til að koma í veg fyrir birtingu ólöglegra athugasemda eða hatursáróðurs á vefsíðu sinni yrði ekki jafnað til ritskoðunar sem bitnaði á almenningi. Talið var að þar sem fjölmiðlar væru reknir í atvinnuskyni væri það þeim nærtækara að fylgjast með ummælum á vefsíðum sínum og fjarlægja þau, heldur en þeim sem ummælin beinast gegn. Þrátt fyrir að kærandi hefði haft ákveðin úrræði á vefsíðu sinni til tilkynninga vegna ummæla þá hefðu þau augljóslega ekki verið fullnægjandi, en það mætti glögglega sjá af því að þær athugasemdir sem um ræðir voru aðgengilegar í sex vikur frá því að þær voru birtar. Þá var ekki talið að sekt sem kæranda var gert að greiða hefði verið óhófleg. Samkvæmt þessu komst dómstóllinn að þeirri niðurstöðu að réttindi kæranda samkvæmt 10. gr. sáttmálans hefðu ekki verið brotin.